

بسمه تعالی

شیوه‌نامه اجرایی

رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد

مصوب جلسه ۸۹۷ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۴ شورای آموزشی دانشگاه

هر چه محیط دانشگاه، محیط تدین و سلامت دینی باشد، برای دانشجو، برای درس خواندن، برای فکر صحیح کردن و برای هر گونه تلاش سیاسی و فرهنگی سالم، امن تر خواهد بود.
مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)

مقدمه:

بی‌گمان در هر کشوری از جمله کشور عزیزمان ایران، معیارهای قانونی، شرعی و عرفی ویژه‌ای وجود دارد که رعایت آنها برای برقراری نظم و یکپارچگی حرفه‌ای در تمامی ارگان‌ها، سازمان‌ها و دستگاه‌ها الزامی است.

از مواردی که در تمامی کشورها، مورد توجه ویژه قرار گرفته و تابع مقررات ویژه‌ای است، نحوه پوشش دانشجویان در محیط‌های آموزشی است. این موضوع در گروه‌های آموزشی پزشکی به دلیل برخورد مستقیم دانشجویان در حین گذراندن دوره‌های آموزشی با افراد جامعه، اهمیت بیشتری می‌یابد. در جامعه ما که قوانین آن، برگرفته از دین مبین اسلام بوده و عرف و آداب ملی-مذهبی نیز دارای پایه‌هایی مستحکم با ریشه در تاریخ چند هزارساله این مرز و بوم است، پوشش ظاهری افراد به خصوص در محیط‌های آموزشی از ارزش و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است که رعایت آن در تمامی محیط‌های آموزشی، از یک سو بیانگر ادای احترام به قوانین و مقررات ملی-مذهبی و ایجاد فضایی آرام و امن بوده و از سوی دیگر به ارائه تصویری مثبت از اخلاق و منش حرفه‌ای منجر می‌شود.

دانشگاه نه تنها تامین کننده دانش و فن در جامعه است، بلکه می‌تواند تضمین کننده شکل و محتوای فرهنگی جامعه‌ها نیز باشد. همین ویژگی‌ها و توانمندی‌هاست که ما را بر آن می‌دارد تا هر چه بیشتر، دقیق‌تر و کارآمدتر در جهت بسترهای مناسب برای شکوفایی استعدادهای دانشجویان مشتاق و دانشمندان جوان مستعد بکوشیم و دانشگاهی دانش‌محور و تمدن‌ساز، بسازیم.

به همین منظور و برای تحقق این هدف بزرگ، حفظ شأن و حرمت محیط‌های علمی، آموزشی و پژوهشی، صیانت از کرامت انسانی و شأن دانشجو و خدمت‌رسانی مناسب، افزایش اعتماد و اطمینان بیمار به محیط‌های آموزشی و درمانی، ایجاد حس احترام، آرامش و راحتی در بیماران، کنترل عفونت‌های بیمارستانی، ارتقای سلامت روانی دانشجویان، بیماران و مراجعان بیمارستانی و گروه‌های مختلف دانشجویی، شیوه‌نامه رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در شورای آموزشی دانشگاه مصوب شده است.

ماده ۱: تعاریف کلی

- **دانشجو:** فردی است که بر اساس ضوابط، پذیرفته شده، ثبت نام کرده و در حال طی کردن سنوات آموزشی است.
 - **دانشجوی بالینی:** به دانشجویی اطلاق می‌شود که تحت آموزش در محیط بهداشتی و یا درمانی قرار دارد.
 - **رابطان رفتار و پوشش حرفه‌ای معاونت آموزشی در بیمارستان‌ها:** شامل اعضای هیأت علمی که توسط معاونان آموزش و سلامت بیمارستان‌ها تعیین و توسط معاون آموزشی دانشگاه تأیید می‌شوند.
 - **محیط آموزشی و پژوهشی:** محلی است که فردی در آن با عنوان دانشجو در حال انجام فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی است.
 - **محیط‌های بهداشتی - درمانی:** به محیط‌هایی اطلاق می‌شود که دانشجوی بالینی در آن به امور درمان بیماران و آموزش بهداشت در دو حوزه عملی و نظری می‌پردازد که شامل بخش‌های بیمارستانی، مراکز بهداشتی - درمانی، درمانگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، مراکز تصویر برداری، مراکز مشاوره و... است.
 - **رفتار حرفه‌ای:** به وضعیت ظاهری و تمامی اعمال، کردار و گفتاری اطلاق می‌شود که از فرد در جایگاه شغلی وی انتظار می‌رود.
 - **پوشش حرفه‌ای:** به لباسی گفته می‌شود که فرد در حرفه خاص خود، ملزم به پوشیدن آن است.
- تبصره ۱:** دانشجویان خارجی (اتباع غیر ایرانی) نیز مشمول این شیوه‌نامه هستند.
- تبصره ۲:** دانشجویان در تمامی محیط‌های آموزشی، پژوهشی، درمانی و بهداشتی، فضاهای دانشگاهی، مراکز تحقیقاتی، آزمایشگاه‌ها، پژوهشکده‌ها، مراکز کارآموزی و کارورزی مشمول قوانین شیوه‌نامه رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد می‌شوند.

ماده ۲: مسئولیت اجرای شیوه‌نامه

نظارت بر رعایت اصول این شیوه‌نامه در دانشکده‌ها، آزمایشگاه‌ها، بیمارستان‌ها و سایر محیط‌های بالینی برعهده معاونان آموزشی، تخصصی و فوق تخصصی و تحصیلات تکمیلی و معاون آموزش و سلامت بیمارستان‌هاست. فرایند اجرا و پایش این شیوه‌نامه، نهایتاً در دانشکده‌ها تبیین و با ذی‌ربطان به تفاهم برسد. از تاریخ ابلاغ این شیوه‌نامه، اجرای آن ضروری است.

۱-۲- مدیریت آموزشی دانشگاه باید این شیوه‌نامه اجرایی را در بدو ورود دانشجو به دانشگاه، به رؤیت وی رسانده و تعهدنامه کتبی را با امضای دانشجو مبنی بر توجیه کامل و الزام وی در عمل به مفاد آن، دریافت و در پرونده دانشجو بایگانی نماید. برای نیل به این هدف باید شرایط و محیط مناسب پیش‌بینی شود تا دانشجو بتواند با آرامش خاطر مفاد شیوه‌نامه را مطالعه کند.

تبصره - دانشکده‌ها نیز مکلفند در بدو ورود دانشجویان به آن دانشکده، لزوم اجرای شیوه‌نامه را در جلسه معارفه و ترجیحاً با حضور یکی از استادان برگزیده (موضوع بند ۲ همین ماده) به ایشان اعلام نمایند.

۲-۲- در دانشکده‌ها کمیته‌ای متشکل از معاونان آموزشی، معاون دانشجویی- فرهنگی دانشکده و ۳ استاد الگو از نظر رفتار و پوشش حرفه‌ای با ابلاغ رئیس دانشکده، تشکیل می‌شود.

۳-۲- در بیمارستان‌ها کمیته‌ای متشکل از معاون آموزش و سلامت بیمارستان، مسئول کمیته‌های ذی‌ربط، رابطان رفتار و پوشش حرفه‌ای معاونت آموزشی در بیمارستان‌ها، و ۳ استاد الگو از نظر رفتار و پوشش حرفه‌ای با ابلاغ رئیس دانشکده، تشکیل می‌شود.

تبصره: در دانشکده‌ها و بیمارستان‌ها در صورت صلاحدید معاونان آموزشی، از نماینده‌های دانشجویی واجد شرایط می‌توان در اجرای این شیوه‌نامه استفاده کرد.

۴-۲- رعایت رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشجو بخشی از ارزشیابی آموزشی وی محسوب شده و نمره رفتار و پوشش حرفه‌ای ایشان، در پایان هر نیمسال بر اساس میزان پایبندی به این شیوه‌نامه، توسط معاونت آموزشی دانشکده و بیمارستان‌ها پایش و فرم ارزشیابی صادره در سوابق دانشجو نگهداری خواهد شد.

۵-۲- در پایان هر نیمسال تحصیلی، معاونان آموزشی دانشکده‌ها و بیمارستان‌ها مکلفند گزارشی مبسوط در خصوص نحوه اجرای این شیوه‌نامه تنظیم و برای معاون آموزشی دانشگاه ارسال نمایند و به صورت سالانه در شورای آموزشی دانشگاه نیز گزارش مربوط، داده شود.

۶-۲- نمره رفتار و پوشش حرفه‌ای دستیاران تخصصی و فوق تخصصی سالانه قبل از امتحان ارتقا طبق چک لیست مربوط، توسط گروه‌های بالینی و معاون آموزش و سلامت بیمارستان‌ها تکمیل و گزارش مربوط در شورای آموزشی/تحصیلات تکمیلی اعلام شود.

۷-۲- معاونت دانشجویی- فرهنگی دانشگاه نحوه همکاری و نظارت برای حسن انجام و اجرای این شیوه‌نامه اجرایی را در محیط‌های مرتبط پیش‌بینی نماید.

۸-۲- تشویق و بزرگداشت دانشجویان ممتاز و برگزیده در زمینه رفتار و پوشش حرفه‌ای، حداقل به صورت سالانه و طی جشنواره شهید مطهری به عمل خواهد آمد.

ماده ۳: محورهای اجرای شیوه‌نامه

الف) موازین عمومی

- ۱- دانشجویان باید در تمامی ساعت‌های آموزشی و کاری، ظاهری تمیز، مرتب، و متناسب با موقعیت حرفه‌ای خود داشته باشند و از پوششی که موجب خدشه‌دار شدن شأن دانشجو و دانشگاه می‌شود، خودداری نمایند.
- ۲- جویدن آدامس در کلاس‌های درس، سالن‌های کنفرانس، تمامی محیط‌های آموزشی و درمانی و خصوصاً در حضور استادان، اکیداً ممنوع است.
- ۳- استعمال انواع دخانیات در تمامی محیط‌های آموزشی اکیداً ممنوع است.

- ۴- استفاده نکردن از تلفن همراه در محیط‌های آموزشی، آزمایشگاهی و بالینی و کلاسهای درس، در غیر از اهداف آموزشی، مورد تاکید است.
- ۵- رعایت ادب و اخلاق حرفه‌ای، به ویژه فروتنی و برخورد مناسب با استادان، همکاران و گروه دانشجویی، ضروری و ستودنی است.
- ۶- حفظ شأن و حرمت حرف پزشکی و محیط علمی دانشگاه برای همگان الزامی است.
- ۷- رعایت رفتار و پوشش حرفه‌ای در محیط‌های درمانی باعث برانگیختن حس احترام، آرامش و اعتماد در گیرندگان خدمت می‌شود و به همین جهت رعایت این مهم ستودنی است.
- ۸- رعایت پوشش حرفه‌ای در محیط‌های بهداشتی-درمانی از موازین اصلی جلوگیری از انتقال عفونت و حفظ ایمنی دانشجو و بیمار است که به دلیل اهمیت بالای سلامت رعایت آن ضروری است.

ب) پوشش حرفه‌ای معیار برای دانشجویان دختر در محیط‌های آموزشی و پژوهشی:

- ۱- استفاده از مانتو، شلوار، مقنعه و جوراب متعارف برای پوشش الزامی است.
- ۲- مدل مانتو، شلوار، مقنعه، کفش، کیف و جوراب باید ساده و به دور از مدهای افراطی باشد.
- ۳- رنگ مانتو، شلوار، کیف، کفش و جوراب نباید تند و زننده بوده و جلب توجه نماید.
- ۴- دکمه‌های مانتو باید متعارف و در تمام مدت حضور در محیط‌های دانشگاهی به طور کامل بسته باشد.
- ۵- از مانتو، شلوار، مقنعه و جورابی که ضخامت لازم را برای حفظ پوشش و حجاب ندارد، استفاده نشود.
- ۶- استفاده از عینک و زیور آلات متعارف مانند انگشتر و ساعت مجاز است.
- ۷- باید از مقنعه‌های بلند استفاده شود؛ مقنعه‌هایی که حداقل، شانه‌ها را پوشش دهد. پوشاندن مناسب مو، مورد تاکید است.
- ۸- به دلیل جلوگیری از انتقال عفونت و آسیب به افراد و تجهیزات، ناخن‌ها باید کوتاه، تمیز، پیراسته و بدون تزئین خاص باشند.
- ۹- کفش باید ساده، تمیز، با پاشنه متعارف و بدون سر و صدای آزار دهنده باشد.
- ۱۰- پوشیدن چکمه روی شلوار، دمپایی و صندل در محیط‌های آموزشی و پژوهشی مجاز نیست.
- ۱۱- انجام هرگونه خالکوبی که در معرض دید باشد، ممنوع است.
- ۱۲- آرایش غیرمتعارف صورت، شایسته نیست.

ج) پوشش حرفه‌ای معیار برای دانشجویان پسر در محیط‌های آموزشی و پژوهشی:

- ۱- لباس دانشجویان پسر باید ساده و متعارف بوده و شامل پیراهن و شلوار و جوراب مناسب و به دور از مدهای افراطی باشد.
- ۲- از پیراهن و شلوار تنگ و چسبان و کوتاه استفاده نشود.
- ۳- کفش باید ساده و تمیز باشد.

- ۴- پوشیدن دمپایی و صندل در محیط‌های آموزشی و پژوهشی مجاز نیست.
- ۵- استفاده از عینک و زیور آلات متعارف مانند انگشتر و ساعت، مجاز است.
- ۶- به دلیل جلوگیری از انتقال عفونت و آسیب به افراد و تجهیزات، ناخن‌ها بایستی کوتاه، تمیز و پیراسته باشند.
- ۷- پیرایش موی سر و صورت باید ساده، کوتاه و به دور از مدهای افراطی باشد.
- ۸- انجام هرگونه خالکوبی که در معرض دید باشد، ممنوع است.

د) پوشش حرفه‌ای معیار برای دانشجویان بالینی در فضاهای بهداشتی و درمانی (Dress Code):

- ۱- رعایت کلیه ضوابط مندرج در بندالف، ب، و ج ماده ۳ این شیوه‌نامه الزامی است.
- ۲- تمامی دانشجویان باید در طول مدت حضور در محیط‌های بهداشتی، درمانی و بالینی از روپوش سفید و پاکیزه با دکمه‌های بسته و با ضخامت و بلندی مناسب، مطابق الگوی دانشگاه، استفاده نمایند. روپوش باید متناسب با اندام و آزاد، بوده و نباید خللی در حرکت آزادانه و کار بالینی یا آزمایشگاهی ایجاد نماید.
- ۳- دانشجویان باید در محیط بالینی و یا آزمایشگاهی خاص مانند اتاق عمل و بخش‌های ویژه، از پوشش مناسب منطبق بر الگوی دانشگاه در آن بخش استفاده نمایند.
- ۴- شلوار کوتاه و در اندازه غیر معمول نباید استفاده شود. لباس به گونه‌ای باشد که بدن دانشجو را کاملاً بپوشاند تا از انتقال عفونت به خود فرد و یا دیگران جلوگیری شود.
- ۵- به دلیل جلوگیری از انتقال عفونت و آسیب به افراد و تجهیزات و یا جلب توجه، استفاده از هرگونه آرایش و بلندی ناخن‌ها برای تمامی دانشجویان بالینی، اکیداً ممنوع است.
- ۶- پوشیدن جوراب به جهت حفظ بهداشت در محیط‌های آموزشی، بهداشتی و درمانی ضروری است.
- ۷- به منظور کاهش صدمه به پا و پیشگیری از انتقال عفونت، کفش دانشجویان می‌باید، جلو بسته باشد.
- ۸- از به کار بردن عطر و ادکلن‌های تند و حساسیت‌زا که باعث بروز یا تشدید مشکلات تنفسی و یا حساسیت در بیماران شود، خودداری شود.
- ۹- لازم است آقایان، کارت و یا اتیکت ارائه شده از سوی مرکز مربوط را روی سینه در سمت چپ روپوش و خانم‌ها، بر روی سر جیب سمت چپ روپوش یا روی مقنعه به طوری که کاملاً در معرض دید و قابل خواندن باشد، نصب نمایند.

ماده ۴: فرم ارزشیابی رعایت شیوه‌نامه رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی مشهد

ردیف	شرح سوال	امتیاز				
		غیر قابل قبول (۰)	ضعیف (۱)	متوسط (۲)	خوب (۳)	عالی (۴)
۱	رعایت اصول رفتار حرفه‌ای (احترام، تعهد، صداقت، امانتداری، وقت شناسی، نظم و رفتار مؤدبانه و...) در برخورد با استادان، دیگر دانشجویان، پرسنل، بیماران و همراهیان بیمار	۰	۱	۲	۳	۴
۲	استفاده نکردن از تلفن همراه در غیر از اهداف آموزشی در محیط‌های آموزشی، آزمایشگاهی و بالینی و کلاسهای درس	۰	۱	۲	۳	۴
۳	پوشیدن لباس ساده، تمیز و مرتب و استفاده از کفش و جوراب مناسب بر اساس شیوه‌نامه پوشش حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی مشهد و داشتن ناخن‌های کوتاه و استفاده نکردن از تزئینات خاص	۰	۱	۲	۳	۴
۴	مصرف نکردن دخانیات در محیط‌های آموزشی، پژوهشی، بالینی	۰	-	-	-	۴
۵	پیرایش موی سر و صورت به صورت ساده، کوتاه و به دور از مدهای افراطی (پسران) و پوشاندن مناسب مو با مقنعه (دختران) و استفاده نکردن از آرایش غیرمعارف صورت	۰	۱	۲	۳	۴

کل نمره حاصل از جدول فوق ۲۰ است.

۴-۱- هر کدام از ردیف‌های جدول فوق به تنهایی حائز اهمیت بوده و دانشجو باید حداقل ۵۰٪ از نمره هر ردیف را کسب کند. در صورت کسب نمره کمتر از ۲ در هر ردیف (معادل با ۵۰٪ ردیف مذکور)، دانشجو تا ارتقا به نمره بالاتر برای مدت یک نیمسال تحصیلی، تحت آموزش شورای مشاوره (متشکل از: یک نفر روانپزشک یا روانشناس، یک نماینده از معاونت آموزشی و یک نماینده از معاونت دانشجویی فرهنگی) قرار می‌گیرد.

تبصره: در صورت ارتقا نیافتن نمره یک یا چند ردیف به بالاتر از ۲ (۵۰٪ ردیف) پس از طی یک نیمسال با آموزش شورای مشاوره، دانشجوی مذکور به کمیته انضباطی معرفی خواهد شد تا تصمیم‌گیری در خصوص وی بر اساس دستورالعمل کمیته انضباطی دانشجویان صورت پذیرد.

۴-۲- چنانچه نمره کل رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشجو در کارنامه نیمسال بین ۵ تا ۱۰ باشد، دانشجوی مربوط به دفتر مشاوره دانشجویی معرفی می‌شود تا برای ارتقا به نمره بالاتر، تحت آموزش آن دفتر قرار گیرد. دفتر مشاوره دانشجویی، در صورت اصلاح‌نشدن دانشجو، موضوع را طی گزارشی به معاونت آموزشی دانشکده اعلام نموده و ضمن معرفی دانشجوی مربوط به کمیته انضباطی، جلسه‌ای با حضور نماینده کمیته انضباطی و دانشجوی مربوط، برگزار و براساس دستورالعمل کمیته انضباطی دانشجویان، تصمیم‌گیری می‌کند. لازم است نتیجه نهایی این جلسه به صورت مکتوب به معاونت آموزشی دانشکده اعلام شود.

۴-۳- در صورت کسب نمره کل برابر و یا کمتر از ۵، دفتر مشاوره دانشجویی، موضوع را طی گزارشی به معاونت آموزشی دانشکده اعلام نموده و ضمن معرفی دانشجوی مربوط به کمیته انضباطی، جلسه‌ای با حضور نماینده کمیته انضباطی و دانشجوی مربوط، برگزار و براساس دستورالعمل کمیته انضباطی دانشجویان تصمیم‌گیری می‌کند. لازم است نتیجه نهایی این جلسه به صورت مکتوب، به معاونت آموزشی دانشکده اعلام شود.

تبصره ۱- لازم است معاونت آموزشی دانشکده در خصوص نحوه آموزش رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشجویان و نحوه تکمیل فرم ارزشیابی، جلسه توجیهی برای مدیران گروه و مسئولان ذی‌ربط برگزار نماید.

تبصره ۲- در مورد دروسی که بیش از یک استاد مسئولیت تدریس را بر عهده دارند، مسئولیت تکمیل فرم ارزشیابی رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشجویان آن درس، با تأیید مدیرگروه مربوط، ترجیحاً برعهده استادی است که بیشترین تعداد ساعات تدریس را دارد.

این شیوه‌نامه در ۱ مقدمه، ۴ ماده، و ۷ تبصره، در هشتصد و نود و هفتمین جلسه شورای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۴ به تصویب رسید و پس از ابلاغ لازم‌الاجراست.

منابع:

- ۱- آیین‌نامه رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشجویان دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مردادماه ۱۳۹۱
- ۲- راهنمای رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
- ۳- راهنمای رفتار و پوشش حرفه‌ای کالج پزشکی دانشگاه Arizona ایالات متحده
- ۴- راهنمای رفتار و پوشش حرفه‌ای کالج پزشکی UC Davis دانشگاه کالیفرنیا، ایالات متحده
- ۵- راهنمای رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشکده پزشکی MC Gill مونترآل، کبک، کانادا
- ۶- راهنمای رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشگاه Calgary آلبرتا، کانادا
- ۷- راهنمای رفتار و پوشش حرفه‌ای دانشگاه New England - آرمیدال، نیو ساوت ولز، استرالیا